

ВІДГУК

**офіційного опонента – доктора юридичних наук, доцента
Білої Вікторії Русланівни
на дисертацію Пасічник Вікторії Віталіївни на тему «Адміністративно-
правове забезпечення економічної конкуренції в Україні», поданої на
здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності
12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне
право**

Одним із важливих чинників розвитку української державності є утвердження й розвиток економічної конкуренції в Україні. Одним із основних завдань держави у цьому напрямі є вдосконалення засобів щодо захисту, охорони, підтримки економічної конкуренції, а також запобігання, недопущення вчинення антиконкурентних дій в економічній конкуренції. Найбільш ефективними серед правових засобів забезпечення економічної конкуренції є адміністративно-правові, що пояснюється оперативністю їх застосування, наявністю механізмів судового та громадського контролю за законністю та обґрунтованістю використання в діяльності органів публічної адміністрації.

Незважаючи на наявні наукові напрацювання у сфері правового захисту економічної конкуренції, варто констатувати необхідність подальших наукових розвідок у цьому напрямі, що зумовлене змінами в системі органів публічної адміністрації, переглядом змісту їх діяльності у сфері економічної конкуренції, постійним оновленням законодавства, що регулює конкурентні відносини.

Отже, необхідність узагальнення та оновлення теоретичних та практичних аспектів адміністративно-правового забезпечення економічної конкуренції в Україні визначають актуальність теми дисертації Пасічник Вікторії Віталіївни.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій дисертаційної роботи обумовлена тим, що дисертація є комплексною працею, в

СПЕЦІАЛІЗОВАНА ВЧЕНА РАДА
Д 26.062.16
Вх. № 218
Дата 28.04.2021

якій на підставі аналізу міжнародного та національного законодавства, правозастосовної практики, здобутків вітчизняних і зарубіжних вчених визначено теоретико-правові засади адміністративно-правового забезпечення економічної конкуренції, напрями вдосконалення діяльності органів публічної адміністрації щодо захисту та охорони економічної конкуренції в Україні.

Для досягнення мети й вирішення завдань дослідження дисертанткою використано філософський (діалектичний), загальнонаукові (формально-логічний, метод аналізу та синтезу, системно-структурний) і спеціально-юридичні (теоретико-правового прогнозування, порівняльно-правовий) методи наукового пізнання, сукупність яких дала змогу всебічно вивчити предмет дослідження.

Під час формулювання висновків і пропозицій відповідно до мети та завдань дослідження були дотримані вимоги формальної логіки щодо послідовності, визначеності, несуперечності суджень.

Обґрунтованість наукових положень, висновків та рекомендацій, поданих у дисертаційній роботі, підтверджується і коректно сформульованою метою, яка досягнута через вирішення правильно поставлених завдань, що логічно співвідносяться із об'єктом та предметом дослідження.

Комплексність роботи проявляється у всебічному та поступовому вивченні дисертантом предмета дослідження. Починаючи роботу з характеристики економічної конкуренції як об'єкта адміністративно-правового забезпечення та змісту адміністративно-правового забезпечення економічної конкуренції в Україні, автор поступово переходить до суб'єктів, процедур та заходів адміністративного примусу в економічній конкуренції та завершує її окресленням напрямиами вдосконалення адміністративно-правового забезпечення економічної конкуренції в Україні.

Викладені в дисертації погляди здобувача на адміністративно-правове забезпечення економічної конкуренції в Україні є достатньо обґрунтованими, зроблені висновки та визначені поняття мають відповідний ступінь наукової новизни. Всебічність зробленого аналізу підтверджується достатньою кількістю використаних автором наукових, інформаційних та правових джерел.

Відповідно, наукові положення, рекомендації та висновки дисертаційної роботи є обґрунтованими та загалом методологічно правильними, такими, що мають системний, комплексний характер та містять наукову новизну.

Достовірність і новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, не викликають сумнівів. Сформульовані та аргументовані автором результати дослідження є важливими у теоретичному та практичному аспектах, містять елементи наукової новизни та пропозиції щодо вдосконалення законодавства. Серед них, зокрема, варто виділити такі: обґрунтовано, що об'єктом адміністративно-правового забезпечення у сфері економічної конкуренції є суспільні відносини, що виникають на національному рівні за участі суб'єктів господарської діяльності України та у сфері зовнішньоекономічної діяльності за участі іноземних суб'єктів господарської діяльності; доведено, що поняття «адміністративно-правові заходи забезпечення економічної конкуренції в Україні» об'єднує заходи правового, організаційного та примусового характеру; сформульовано авторське визначення адміністративно-правового забезпечення економічної конкуренції в Україні як здійснюваної за допомогою адміністративно-правових заходів діяльності суб'єктів владних повноважень, що спрямована на створення правових та організаційних умов для утвердження, охорони й розвитку економічної конкуренції, обмеження монополізму, захисту суб'єктів господарської діяльності та споживачів від антиконкурентних дій (стор. 24-25).

Варто звернути увагу і на удосконалення авторкою: наукових положень щодо розмежування понять «захист економічної конкуренції» та «охорона економічної конкуренції» з урахуванням відмінностей адміністративно-правових засобів, що застосовуються суб'єктами владних повноважень у цих видах державної діяльності для забезпечення економічної конкуренції в Україні; обґрунтування необхідності вдосконалення адміністративно-правового статусу органу державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, уповноваженого здійснювати адміністративно-правове забезпечення економічної

конкуренції в Україні, як центрального органу виконавчої влади зі спеціальним статусом (стор. 26).

Позитивної оцінки заслуговує і науковий розвиток у дисертаційній роботі положень щодо доцільності віднесення розгляду спорів, пов'язаних із скасуванням рішень Антимонопольного комітету України про відмову в розгляді справи щодо порушення законодавства про захист економічної конкуренції, до юрисдикції адміністративних судів (стор. 26).

Вказане дозволяє дійти висновку про достовірність і новизну положень та висновків дисертаційної роботи.

Аналіз та оцінка змісту дисертації. Дисертаційна робота, виконана Пасічник В. В., характеризується системним підходом до предмета дослідження. Зміст дисертації повною мірою відповідає вимогам паспорту спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право, інформаційне право, за якою вона подана до захисту, а зміст автореферату відображає основні положення дисертації.

У **вступі** до дисертації обґрунтовано актуальність теми дисертації, визначено її зв'язок із науковими програмами, планами, темами, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет дослідження, охарактеризовано методи, розкрито наукову новизну і практичне значення отриманих результатів, відображено апробацію й упровадження результатів дослідження, наведено дані про публікації, структуру та обсяг дисертації.

У першому розділі «**Загальнотеоретичні засади адміністративно-правового забезпечення економічної конкуренції в Україні**» з'ясовано особливості економічної конкуренції в Україні як об'єкта адміністративно-правового забезпечення, обґрунтовано визначення недобросовісної конкуренції при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності та її прояви (стор. 46).

Варто підтримати підхід здобувачки до розмежування понять «охорона економічної конкуренції в Україні» та «захист економічної конкуренції в Україні» (стор. 59, 61). Слушними є пропозиції здобувачки щодо визначення поняття «адміністративно-правовим забезпеченням економічної конкуренції в

Україні», як здійснюваної за допомогою адміністративно-правових заходів діяльності суб'єктів владних повноважень, що спрямована на створення правових та організаційних умов для утвердження, охорони й розвитку економічної конкуренції, обмеження монополізму, захисту суб'єктів господарської діяльності та споживачів від антиконкурентних дій (стор. 65)

Заслуговують на увагу підходи до формування поняття та змісту нормативно-правової основи забезпечення економічної конкуренції в Україні адміністративно-правовими засобами (підрозділ 1.3.).

У розділі 2 **«Організаційні засади здійснення адміністративно-правового забезпечення економічної конкуренції в Україні»** розкрито зміст та особливості виділених автором елементів системи адміністративно-правового забезпечення економічної конкуренції в Україні.

Заслуговує на увагу підхід здобувачки до формування системи суб'єктів адміністративно-правового забезпечення економічної конкуренції в Україні (стор. 109) та напрями по її вдосконаленню (стор. 110). Обґрунтованими є пропозиції щодо виокремлення в окрему групу адміністративних процедур в сфері економічної конкуренції спеціальних процедур, до яких віднесено порушення та проведення спеціального розслідування, застосування заходів нагляду (стор. 144), а також підходи до класифікації адміністративних процедур в сфері економічної конкуренції, що поділена за двома критеріями: 1) змістом (дозвільні, контрольно-наглядові, юрисдикційні, відновлювальні); 2) метою застосування (охоронні та захисні) (стор. 150-151). Авторкою ґрунтовно досліджено заходи адміністративного запобігання та заходи адміністративного припинення як види заходів адміністративного примусу у сфері економічної конкуренції в Україні (стор. 154-159).

У розділі 3 «Особливості адміністративно-правового забезпечення економічної конкуренції» висвітлено зарубіжний досвід адміністративно-правового забезпечення економічної конкуренції й проаналізовано актуальні проблеми адміністративно-правового забезпечення економічної конкуренції в Україні. Варто схвально цінити пропозиції авторки щодо збільшення строку

позовної давності для оскарження рішень Антимонопольного комітету України про відмову в розгляді справи з приводу порушення законодавства про захист від недобросовісної конкуренції до шести календарних місяців (стор. 208), а також пропозицій щодо віднесення спорів про оскарження таких рішень до юрисдикції адміністративних судів.

У **висновках** дисертанткою наведено теоретичне узагальнення й новий підхід до вирішення важливого для теорії та практики адміністративного права наукового завдання, що полягає у визначенні сутності і розкритті особливостей адміністративно-правового забезпечення економічної конкуренції в Україні, а також опрацюванні напрямів його вдосконалення на основі кращих зарубіжних практик.

Повнота викладу наукових положень дисертації в опублікованих працях. Дисертаційна робота виконана здобувачем самостійно, сформульовані в ній положення та висновки зроблені на базі особистих досліджень авторки. Основні положення дисертації достатньо повно викладені автором у 19 наукових працях, з яких 5 у фахових наукових юридичних виданнях України, 2 у зарубіжних наукових періодичних виданнях, та 12 тезах доповідей, виданих за результатами проведення науково-практичних конференцій. Результати дослідження доповідалися на круглих столах, конференціях. Автореферат дисертації відповідає її змісту та повністю відображає основні положення й результати дослідження.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що викладені у дисертації положення можуть бути використані у: науково-дослідній сфері – для подальших досліджень щодо вирішення теоретичних питань, пов'язаних з удосконаленням правового регулювання економічної конкуренції; у правотворчій сфері – для розробки і вдосконалення нормативних актів, за допомогою яких здійснюється правове регулювання захисту та підтримки економічної конкуренції; у правозастосовній сфері – для вдосконалення методів, форм і заходів адміністративно-правового забезпечення економічної конкуренції; у практичній діяльності – для вдосконалення діяльності суб'єктів публічної

адміністрації, наділених владними повноваженнями у сфері економічної конкуренції.

Надаючи загальну позитивну оцінку дисертаційному дослідженню, варто вказати на окремі недоліки та дискусійні положення, що містяться в тексті роботи.

1. На с. 62 здобувачка зазначає, що всі заходи адміністративно-правового забезпечення економічної конкуренції в Україні доцільно поділити на правові організаційні заходи та заходи адміністративного примусу. Однак не наводиться критерій, за яким здійснено поділ цих заходів на відповідні групи. Уточнення вимагає й виділення в окрему групу заходів адміністративного примусу, оскільки останні можуть бути розглянуті як частина правових заходів адміністративно-правового забезпечення економічної конкуренції в Україні.

2. На с. 160 авторкою зазначено, що адміністративна відповідальність у сфері економічної конкуренції настає: «за вчинення адміністративних правопорушень – порушень законодавства про захист економічної конкуренції». Із цього твердження випливає, що у роботі ці поняття вживаються як тотожні. Крім того, зі змісту дисертації не зрозуміла авторська позиція щодо правової природи санкцій, передбачених Законами України «Про захист економічної конкуренції», «Про захист від недобросовісної конкуренції» тощо.

3. Досліджуючи питання оскарження рішень Антимонопольного комітету України (підрозділ 3.2.), здобувачка лише наголошує на проблемі підсудності спорів про оскарження «відмовних» рішень Антимонопольного комітету України, зокрема про відмову в розгляді справи щодо порушення законодавства про захист від недобросовісної конкуренції. При цьому не приділяється увага юрисдикції спорів, пов'язаних з оскарженням рішень Антимонопольного комітету України про накладення на суб'єктів господарювання штрафів, а також справ за заявами органів Антимонопольного комітету України з усіх питань, віднесених законом до їх компетенції.

4. Однією з рекомендацій щодо інституційного забезпечення захисту вітчизняних суб'єктів господарської діяльності від антиконкурентних дій

дисертанткою названо реформування Міжвідомчої комісії з міжнародної торгівлі та Комісії з питань оцінки позитивних і негативних наслідків узгоджених дій, концентрації (підрозділ 3.2.). Формування конкретного переліку завдань зазначених органів після проведення їх реформи у центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом лише б підвищило практичне значення отриманих результатів.

Наведені зауваження носять характер побажань і не впливають на позивну оцінку рецензованої дисертації.

На підставі викладеного можна зробити висновок, що дисертація **Пасічник Вікторії Віталіївни** «Адміністративно-правове забезпечення економічної конкуренції в Україні» є самостійним, завершеним, комплексним науковим дослідженням, що містить низку нових і належним чином обґрунтованих висновків, рекомендацій та пропозицій, що в сукупності розв'язують конкретне наукове завдання та мають значення для подальшого розвитку адміністративно-правової науки, відповідає вимогам пунктів 9 та 11 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності: 12.00.07 – адміністративне право і процес, фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

**Доктор юридичних наук, доцент,
Заступник начальника Факультету підготовки,
перепідготовки та підвищення кваліфікації
працівників податкової міліції
з навчально-методичної роботи
Університету державної
фіскальної служби України**

